

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	42832
Nom	Tutela civil i penal de la violència contra la dona
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	8.5
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2130 - M.U. en Dret i Violència de Gènere	Facultat de Dret	1	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2130 - M.U. en Dret i Violència de Gènere	3 - Protocols d'actuació contra la violència de gènere	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
MARTINEZ GARCIA, ELENA	45 - Dret Administratiu i Processal
MONTESINOS GARCIA, ANA	45 - Dret Administratiu i Processal
RODRIGUEZ DE LLAMAS, MARIA SONIA	50 - Dret Civil

RESUM

L'assignatura se centra a explicar els protocols d'actuació, judicial i lletrada, davant de l'existència d'una denúncia davant de la policia, o davant del Jugat de Guàrdia, o davant de la interposició d'una querella en la matèria. Els objectius se centren en: a) saber assessorar en la realització d'una denúncia o querella; b) saber aplicar el protocol relatiu a l'assistència lletrada tant de víctima com de maltratador; c) conèixer la competència civil i penal; d) L'orde de protecció; e) les possibilitats d'acumulació de processos; f) conèixer la importància de l'exempció de l'obligació de declarar contra el cònjuge; g) conèixer les regles de la prova i els mitjans de prova més encertats en este cas; h) controlar l'execució de les penes més adequades a estos delictes; i) reflexionar sobre les possibilitats que oferix la mediació penal intraprocessal i extraprocessal.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

REQUISITS D'ADMISSIÓ

COMPETÈNCIES (RD 1393/2007) // RESULTATS DE L'APRENENTATGE (RD 822/2021)

2130 - M.U. en Dret i Violència de Gènere

- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i / o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Conèixer i comprendre els problemes jurídics nous de la nostra societat de forma sistemàtica, amb actitud crítica, transdisciplinària, amb la perspectiva nacional i internacional, amb la degut anàlisi dels seus orígens i les seues conseqüències.
- Localitzar i analitzar els problemes jurídics sobre la base del respecte als drets i principis fonamentals propis d'un Estat Democràtic i de Dret, on no cap discriminació per raó de l'origen, procedència social ni per raó del sexe.
- Aplicar i integrar els coneixements transdisciplinàries adquirits amb actitud crítica i des de la perspectiva de gènere, com a eines per a generar Justícia, Igualtat i Seguretat en qualsevol Estat.
- Manejar les tècniques i eines especialitzades per a obtenció d'informació i saber utilitzar els instruments jurídics avançats, habilitats i mètodes d'investigació, des de la seua perspectiva teòrica i pràctica, amb aplicació a l'àmbit d'estudi que es tracte.
- Obtindre els coneixements i habilitats bàsiques per a l'argumentació jurídica, per a la seua comunicació en fòrums especialitzats i generalistes, de forma oral i/o escrita, i fer-ho de forma clara, precisa i convincent.

- Tindre la capacitat de dissenyar processos d'investigació en un determinat àmbit temàtic dins dels estàndards de qualitat i integritat acadèmica.
- Desenvolupar nous mètodes d'aprenentatge, presencials i no presencials, exercitant l'autonomia personal, el control de la busca i interpretació de les fonts d'informació.
- Saber treballar en equips multidisciplinaris reproduint casos i contextos reals.
- Participar en debats i discussions, liderar-ho, coordinar-los i resumir-los i saber extraure les conclusions més rellevants.
- Utilitzar les tècniques d'exposició de coneixement més rellevants.
- Identificar, valorar i integrar en la presa de decisions aquells problemes jurídics que es plantegen des de les perspectiva multidisciplinàries i amb l'enfocament de la Igualtat i Gènere i requereixen un major nivell d'investigació jurídica i afrontar-los de manera flexible i plural.
- Utilitzar de forma rigorosa i segura, tant individualment com en grup, des d'una perspectiva multidisciplinària, els coneixements avançats adquirits i aplicables a problemes jurídics de contingut plural en la nostra complexa societat actual.
- Integrar els coneixements jurídics, sociològics, educatius adquirits, sabent entendre i explicar la unitària naturalesa d'estos problemes i de les seues solucions en l'àmbit del gènere.
- Aprofundir en la naturalesa comuna d'estos problemes tant en l'ordenament jurídic nacional com l'internacional, aprofundint en solucions comunes interconnectades com a ferramenta per a generar Igualtat, Justícia i Seguretat jurídica.
- Desenrotllar la capacitat per a treballar en equip, amb les funcions de lideratge pròpies i amb les habilitats d'argumentació i estructuració del debat en grup a fi a aconseguir el correcte i fluid funcionament del grup humà assignat.
- Analitzar de forma autònoma, creativa i crítica, amb arguments jurídics sòlids i elaborats, la matèria seleccionada per a la investigació i els seus matisos transversals.
- Ser capaç de realitzar un estudi d'investigació multidisciplinària des de la perspectiva de gènere metodològicament adequat i competitiu per a ser publicat en revistes científiques indexades.

RESULTATS D'APRENTATGE (RD 1393/2007) // SENSE CONTINGUT (RD 822/2021)

Estiguin aquesta matèria s'aborden les qüestions més importants que en el moment actual es troben presents en qualsevol model de protecció de la dona sotmesa a abusos de poder , especialment enfocat a la tutela judicial enfront d'ells ia l'eradicació del delicte . Per a això es partirà de l'experiència espanyola amb explicació del complex entramat social , policial i judicial destinat a aquesta finalitat . Es tracta de reflexionar de manera crítica sobre les qüestions jurídiques més delicades que comporta aquest sistema que els apporti coneixement i interès a l'hora de seleccionar el tema que finalment hauran de desenvolupar i on aplicar les eines metodològiques del mòdul II i IV .

En aquest apartat podran contrastar els seus sistemes nacionals amb una experiència real , avantguardista i dotada d'enormes matisos pràctics , desenvolupant un coneixement global i multidisciplinari del problema concret objecte d'estudi. Així , el / la alumne / a tindrà els coneixements necessaris per a abordar dissenys d'aquest tipus de tutela complexa i coordinada sobre les bases de la Igualtat , Justícia i Seguretat . Igualment , a partir d'aquest moment disposarà d'una pluralitat de temes

d'interès- cosa que resulta fonamental si pensem que estem davant d'uns estudis l'objectiu últim és la iniciació i consolidació en l'activitat investigadora i la futura obtenció del títol de doctor - que li permetin fixar els àmbits temàtics sobre els quals va a treballar en la seva futura tesi doctoral .

S'inclou un conjunt de mòduls de naturalesa substantiva i processal de caràcter presencial . Al costat dels mòduls de naturalesa penal , on s'estudiaran tots els tipus penals delictius possibles , s'impartiran els mòduls explicatius dels Protocols d'actuació Policial , del Centre Dona 24 hores o similars , serveis socio-sanitaris , de l'Institut de Medicina Legal , Jutjats , Torn d'Ofici , etc .

Amb aquesta formació l'alumnat ha d'obtenir un conjunt de coneixements necessaris tant per a poder moure en un context nacional , principalment , i internacional - com a sistema pioner en garanties cap a la dona abusada i violentada en els seus drets - , sobre les bases de la justícia , seguretat i l'ètica professional , com per poder comptar amb un ampli ventall de temes actuals , vinculats a l'àmbit de l'activitat de jutjats , que li permetin fixar els àmbits temàtics sobre els quals va a treballar en la seva futura tesi doctoral .

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	63,00	100
Pràctiques en aula	14,00	100
Tutories reglades	8,00	100
TOTAL	85,00	

METODOLOGIA DOCENT

MD1 Lectura i comprensió de materials lliurats amb caràcter previ destinats a anivellar els coneixements

MD2 Sessions virtuals de reflexió (amb participació del professorat i estudiants)

MD3 Tasques formatives d'ensenyament-aprenentatge destinades a discutir sobre problemes jurídics concrets.

MD7 Preparació del treball / proves proposat pel professorat

MD6 Preparació i assistència a tutories individuals i col·lectives (3 h.)

AVALUACIÓ

La qualificació de l'assignatura es realitzarà en dos treballs, tutela civil (50 % de la nota final) i tutela penal (50% restant) La qualificació final serà numèrica, de 0 a 10 punts, articulant les notes obtingudes de la següent manera: 0-4.9 punts: SUSPENS (SS) 5.0-6.9 punts: APROVAT (AP) 7.0-8.9 punts: MARCAT (NT) 9.0-10 punts: EXCEL·LENT (SB)

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Con carácter principal se recomienda acudir a la obra colectiva MARTINEZ GARCIA, E. (Dir.) Prevención y Erradicación de la Violencia de Género. Un estudio forense y multidisciplinar, Aranzadi 2011.

Entre otras:

- ALÁEZ CORRAL, B., El reconocimiento del género como fundamento de un trato penal sexualmente diferenciado: a propósito de la STC 59/2008, Repertorio Aranzadi del Tribunal Constitucional, nº 12, año 2008, Ed. Thomson Aranzadi.
- ALONSO RIMO, A., El fundamento del Derecho penal y la víctima del delito: una perspectiva integradora, Constitución, derechos fundamentales y sistema penal, (Dires. Carbonell Mateu, J. C., González Cussac, J. L., Orts Berenguer, E.), Valencia, 2009, Ed. Tirant lo Blanch.
- ALONSO RIMO, A., Medidas de seguridad y proporcionalidad con el hecho cometido. (A propósito de la peligrosa expansión del derecho penal de la peligrosidad), EPC, vol. XXXI, año 2009.
- Aranda Rodríguez, R.: Medidas civiles contra la violencia de género en la Ley 1/2004, en Revista Jurídica de la Universidad Autónoma de Madrid, nº 17, 2008, págs. 9 a 33.
- BOIX REIG; J., Prólogo, La nueva ley contra la violencia de género (LO 1/2004, de 28 de diciembre, (Coords. Boix Reig, J. y Martínez García, E.), Madrid, 2005, Ed. Iustel.
- CAMPOS CRISTÓBAL, R., Tratamiento penal de la violencia de género, La nueva ley contra la violencia de género (LO 1/2004, de 28 de diciembre, (Coords. Boix Reig, J. y Martínez García, E.), Madrid, 2005, Ed. Iustel.
- CEVILLA GARZÓN, M.D/ ZURITA MARTÍN: Análisis de las medidas civiles previstas en la lo 1/2004, de 28 de diciembre, de medidas de protección integral contra la violencia de género, en Mujer, violencia y derecho, 2006, págs. 28 a 58.
- DE HOYOS SANCHO, M., La orden europea de protección: estudio de la iniciativa con vistas a la adopción de la Directiva del Parlamento Europeo y el Consejo sobre la orden europea de protección, en Cooperación Judicial Civil y Penal en el nuevo escenario de Lisboa (Coord. Arangüena Fanego, C.), Albolote (Granada), 2011, Ed. Comares.
- ECHEBURÚA ODRIUZOLA, E., AMOR ANDRÉS, P. J., LOINAZ, I. y DE CORRAL GARGALLO, P. Escala de Predicción del Riesgo de Violencia Grave contra la pareja- Revisada-(EPV-R), Psicothema, nº 4, año 2010.
- ECHEBURÚA ODRIUZOLA, E., FERNÁNDEZ-MONTALVO, J. y DE LA CUESTA, J. L., Articulación de medidas penales y de tratamiento psicológico en los hombres violentos en el hogar, Psicopatología Clínica, Legal y Forense, nº 2, año 2001.
- ECHEBURÚA ODRIUZOLA, E., MUÑOZ, J. M. Y LOINAZ, I., Evaluación psicológica forense frente a evaluación clínica: propuestas y retos de futuro, International journal of clinical and health psychology, nº. 1, año 2011.
- GARCÍA RUBIO, M.P.: Medidas civiles ante la violencia contra las mujeres: Análisis de los aspectos civiles de la orden de protección, en La Ley, 2004, págs. 1909 a 1917.
- GUTIERREZ ROMERO, F.M.: Medidas judiciales de protección de las víctimas de la violencia de género: especial referencia a la orden de protección, Bosch, 2010.
- LARRAURI PIJOAN, E., Igualdad y violencia de género. Comentario a la STC 59/2008, InDret nº. 1,

año 2009.

- LARRAURI PIJOAN, E., Por qué retiran las mujeres maltratadas las denuncias?, Revista de Derecho Penal y Criminología, nº. 12, año 2003.
- LARRAURI PIJOAN, E., Criminología crítica y violencia de género, Trotta, 2007.
- LARRAURI, E. y JAKOBS, J. B., ¿Son las sentencias públicas? ¿Son los antecedentes penales privados? Una comparación de la cultura jurídica de Estados Unidos y España, InDret, nº. 4, año 2010.
- LARRAURI, E. y JAKOBS, J. B., Reinserción laboral y antecedentes penales, RECPC 13-09, año 2001.
- LORENTE ACOSTA, M. Balance de Aplicación de Cuatro Años de Ley Integral en la Administración de Justicia, Observatorio contra la Violencia Doméstica y de Género, 2009, CGPJ.
- LORENTE ACOSTA, M. Medicina Legal y Forense y Violencia de Género, Rev. Espág. Med. Legal, nº. 36, año 2010.
- LORENTE ACOSTA, M. Violencia y maltrato de género (I). Aspectos generales desde la perspectiva sanitaria, Emergencias: Revista de la Sociedad Española de Medicina de Urgencias y Emergencias, nº. 3, año 2008.
- LORENTE ACOSTA, M. El rompecabezas. Anatomía del maltratador, Barcelona, 2004, Ed. Crítica.
- LORENTE ACOSTA, M., El concepto Integral en la violencia de género, Estudios de Derecho Judicial, nº 139, año 2007.
- LORENTE ACOSTA, M., Mi marido me pega lo normal, Barcelona, 2001, Ed. Ares y Mares.
- MAGRO SERVET, La imposibilidad de conceder a las víctimas de la Violencia de Género la dispensa de declarar contra sus agresores, (art. 416 LECrim): ¿Es necesaria una reforma legal?, Diario La Ley, nº. 6333, año 2005.
- MAGRO SERVET, V., El nuevo régimen de la pena de localización permanente en la Ley Orgánica 5/2010, de reforma del Código Penal en La Ley Penal, nº. 76, año 2010.
- MAGRO SERVET. Cuestiones prácticas de actualidad en violencia de género, Sepin, Junio 2006.
- MARTÍNEZ GARCÍA, E, La protección cautelar de la víctima en la nueva Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, La nueva ley contra la violencia de género (LO 1/2004, de 28 de diciembre, (Coords. Boix Reig, J. y Martínez García, E.), Madrid, 2005, Ed. Iustel.
- MARTÍNEZ GARCÍA, E., Algunas reflexiones tras cuatro años de aplicación de la LO 1/2004 de Violencia de Género: propuestas de lege ferenda, Teoría y Derecho, nº 5, año 2009.
- MARTÍNEZ GARCÍA, E., La mediación penal en los procesos por violencia de género: Entre la solución real del conflicto y el ius puniendi del Estado, Revista de Derecho Penal, nº. 33, año 2011.
- MIRANDA ESTRAMPES, M., Particularidades de la prueba en los delitos de violencia de género, Coor. HOYOS; Tutela jurisdiccional frente a la violencia de género (aspectos procesales, civiles, penales y laborales), Editorial Lex Nova, Valladolid, septiembre 2009.
- MURTULA LAFUENTE, V: El interés superior del menor y las medidas a adoptar en supuestos de violencia de género, Dykinson, 2016.
- SÁINZ-CANTERO CAPARRÓS, B.: La orden de protección a las víctimas de violencia doméstica: especial referencia a las medidas civiles de protección, en Tendencias actuales en el derecho de familia, 2004, págs. 193 a 224.
- TASENDE CALVO, J.J.: Aspectos civiles de la Ley Orgánica de medidas de Protección Integral contra la violencia de género, en Actualidad jurídica Aranzadi, nº 664, 2005, págs. 1 a 8.
- TIRADO GARABATOS, C: Medidas civiles para el cese de la violencia: coordinación entre la jurisdicción civil y penal, en Encuentros Violencia doméstica, págs. 529 a 579.

Complementàries

- Martínez del Moral, J. "La actuación de oficio del juez en los casos de violencia de género. El art. 158 del CC.", en La ley derecho de Familia, , nº 12, 2016
- Picontó Novales, MT:"Los derechos de las víctimas de violencia de género: Las relaciones de los agresores con sus hijos"; en Derechos y libertades: Revista del Instituto Bartolomé de las casas.2018, pp. 121-156
- Reyes Cano, P. Menores y violencia de género. 2018. Tesis doctoral dirigida por Gil Ruiz Juana María. Universidad de Granada.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1.- Contenidos

Se mantienen los contenidos inicialmente recogidos en la guía docente.

2.- Volumen de trabajo

No hay cambios en el volumen de trabajo

3.- Metodología docente

No hay cambios en la metodología docente, dado que esta asignatura ya se ha impartido

Las tutorías son virtuales a través de correo electrónico

4.- Evaluación

No hay modificaciones respecto de la evaluación que consiste en la presentación por parte del alumnado, a través del aula virtual, de dos trabajos.

5.- Bibliografía

La bibliografía recomendada se mantiene